

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

2013 ГОДИНА

Скопје, април 2014

СОДРЖИНА

ВИЗИЈА.....	2
МИСИЈА	3
ИЗВРШНО РЕЗИМЕ.....	4
ОБРАЌАЊЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ.....	5
ПОСТАПУВАЊЕ ПО ПРЕТСТАВКИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА	6
СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ.....	6
НАЧИН НА РЕШАВАЊЕ ПРЕТСТАВКА	7
ПОДНОСИТЕЛИ НА ПРЕТСТАВКА	7
ПОДАТОЦИ ПО ОБЛАСТИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА.....	8
ПОДАТОЦИ ПО ОСНОВИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА	9
ПРИМЕРИ ОД ПРАКСА	11
СОРАБОТКА.....	15
ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА	19
ИЗВЕШТАЈ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН ЗА 2013 ГОДИНА	22
ЗА КОМИСИЈАТА.....	25
ЗАКЛУЧОЦИ	26
ПРЕПОРАКИ	27
ПРЕДИЗВИЦИ ЗА 2014 ГОДИНА.....	28

Овој годишен извештај е подготвен со поддршка на Европската Унија како дел од активностите на проектот „Од норма до пракса“, во рамките на Програмата за вработување и социјална солидарност – ПРОГРЕС 2007-2013. Содржините на извештајот се одговорност на Комисијата за заштита од дискриминација и на ниту еден начин не ги одразуваат погледите на Европската Унија и на Македонскиот центар за меѓународна соработка.

ВИЗИЈА

Остварување и унапредување на човековите права и нивна заштита, надминување на стереотипите и елиминирање на секаков вид дискриминација, согласно позитивните законски прописи во Република Македонија.

МИСИЈА

Креирање и градење на правично и праведно општество без дискриминација, со директна поддршка на жртвите на дискриминација, информирање и едуцирање на граѓаните за феноменот на дискриминација, јакнење на капацитетите на други организации и институции за препознавање и борба против дискриминацијата и со други активности кои ќе овозможат максимално искористување на расположливите ресурси за остварување на визијата

ВРЕДНОСТИ И ПРИНЦИПИ

на кои се базира работата на Комисијата се: независност, доследност, законитост, одговорност и објективност, конструктивност и правичност при донесувањето на мислењата и препораките, транспарентност, соработка, солидарност..

Комисијата за заштита од дискриминација е основана со Законот за спречување и заштита од дискриминација, кој е усвоен од страна на Собранието на Република Македонија на 8 април 2010 година (објавен во „Службен весник на РМ“, бр. 50/2010 од 13.04.2010).

ИЗВРШНО РЕЗИМЕ

Почитувањето на човековите права и слободи, недискриминацијата и еднаквоста претставуваат основни вредности на едно демократско општество, какво што е нашето.

Врз основа на Законот за спречување и заштита од дискриминација како дел од правниот систем на Македонија се воспостави Комисијата за заштита од дискриминација, како централен национален авторитет за спречување и заштита од дискриминација и како институција за афирмација и промоција на еднаквоста, недискриминацијата и толеранцијата.

Овој извештај се однесува на периодот од 1 јануари до 31 декември 2013 година и содржи информации за реализираните активности и постигнатите резултати на Комисијата. На основа на тие информации може да се види дека полека но сигурно Комисијата се етаблира меѓу институциите кои се занимаваат со прашањето на дискриминацијата, а го наоѓа своето место и пошироко, кај граѓаните. Показател за тоа е растот на претставки поднесени до Комисијата. Благодарение на базата на податоци, Комисијата прави анализи на состојбата со дискриминацијата во Република Македонија и ги воочува трендовите што понатаму може да помогне во справувањето со појавите на дискриминација по било која основа и во било која област.

Во текот на 2013 година КЗД имаше интензивна соработка со Комисијата на ОБСЕ во Скопје како резултат на која се реализираа две конференции, еден јавен настан, една обука и едно истражување. Издадени се две публикации од кои едната е подготвена за потребите на КЗД, а другата е превод на предрасудите оригинално издадена од ЕЦТХР. Започна медиумска кампања која ги промовира концептите на еднаквост, толеранција и недискриминација.

Комисијата беше дел од проектот „Од норма до пракса за еднаквост“ во чии рамки активно учествуваше во спроведувањето на шест дебати и пет обуки. Покрај тоа, беа спроведени и активности за јакнење на капацитетот на Комисијата. Десетина информативни работилници одржа Комисијата и во рамките на проектот „Најдобри практики за интеграција на Ромите“.

Покрај активните проекти, членовите на Комисијата активно учествуваа уште на неколку работилници, дебати, семинари и обуки.

Во поглед на организациските работи, членовите на Комисијата одржаа 33 работни средби и седници на актуелни прашања од делокругот на КЗД.

Комисијата и оваа година се соочи со проблемот на мали финансии што влијае на ефикасното извршување на работите од нејзина надлежност. Покрај тоа, еден од проблемите е и недостатокот на стручна служба за чие формирање, покрај финансиите, треба да се создаде законска основа. Овие работи остануваат предизвик за Комисијата за следниот период на нејзиното дејствување.

ОБРАЌАЊЕ НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ

Почитувани,

Пред вас е третиот по ред редовен годишен извештај за работата на Комисијата за заштита од дискриминација кој го опфаќа периодот од 1 јануари до 31 декември 2013 година. Овој извештај концепциски се разликува од претходните два извештаи. Овие измени се резултат на нашето настојување овој извештај да биде прегледен, систематичен, лесно читлив и разбирлив, со цел да им биде од корист на сите оние кое се вклучени во спроведување на антидискриминациските политики. Од извештајот може да се види кои се најактуелните практики и трендови на дискриминација, кои граѓани и групи се најмногу дискриминирани, колку се раширени стереотипите и негативните предрасуди и дискриминаторски ставови.

Извештајот ќе ви овозможи да се запознаете со работата на Комисијата, со резултатите кои ги постигнала и активностите кои ги презела Комисијата во изминатата година со бројот на претставките, областите во кој најмногу е застапена дискриминацијата и основите на кои најчесто се пожалиле граѓаните дека се дискриминирани. Извештајот содржи податоци за проактивното дејствување, за проектите што ги има реализирано Комисијата во соработка со органите на јавната власт, со невладините организации финансиски поддржани од меѓународни организации, со цел за подигање на свеста на јавноста за проблемот на дискриминација, следење на појавите на дискриминација, создавање култура за почитување на човековите права, еднаквост толеранција и зголемување на ефикасната правна заштита. Во извештајот се содржани и препораките кои Комисијата ги упатила кон сторителите на дискриминација, преку чие постапување може да се дејствува во отстранување на причините за дискриминација, да се забрза процесот на остварување полна еднаквост и развој на стабилно отворено инклузивно и толерантно општество, во кое ќе се почитува различноста и каде на сите граѓани им даваат еднакви права и еднакви можности.

ПОСТАПУВАЊЕ ПО ПРЕТСТАВКИ ЗА ДИСКРИМИНАЦИЈА

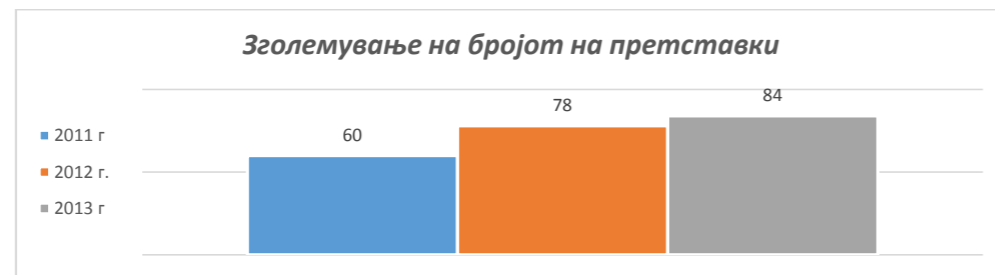
Комисијата за заштита од дискриминација (КЗД) има надлежност да постапува по претставки, како и да носи мислења и препораки по истите. На тој начин се остварува нејзината заштитната функција.

СТАТИСТИЧКИ ПОДАТОЦИ

Податоците за примените и обработените претставки или предмети како и нивниот конечен исход се регистрираат во база на податоци. Ова овозможува да се следат трендовите во областа на дискриминацијата во поглед на формите, областите на дискриминација итн.

Зголемување на бројот на поднесени претставки до Комисијата

Во периодот од 1 јануари до 31 декември 2013 година до Комисијата се доставени вкупно 84 претставки. Во однос на претходната 2012 година, бројот на претставки е зголемен за шест, односно за 24 во однос на 2011 година. Ова може да биде показател за поголемата информираност на граѓаните и другите субјекти за нивните права, за можностите како и за улогата и работата на Комисијата.

Иако бројот на поднесени претставки постојано се зголемува, Комисијата смета дека тој сè уште е мал. За малиот број претставки придонесува, покрај другото, и стравот од секундарна виктимизација, недостатокот на доверба во државните институции и недостатокот на информативно јавноста за постоење тело како што е Комисијата.

Во поглед на информирањето, Комисијата имаше голем број активности во текот на 2013 година. Еден дел од нив беше во рамките на проектот „Од норма до пракса“ поддржан од програмата ПРОГРЕС на Европската Унија каде Комисијата беше партнер со Полио плус и МЦМС, а дел беа активности поддржани од Комисијата на ОБСЕ во Скопје. Покрај информирањето, Комисијата интензивно работеше на зајакнување на јавната свест.

Обработка и затворени предмети – случаи во 2013 г.

Во текот на 2013 година целосно се обработени и затворени вкупно 59 предмети, од кои 19 беа пренесени од 2012 година, додека 40 беа отворени и завршени во текот на 2013 година.

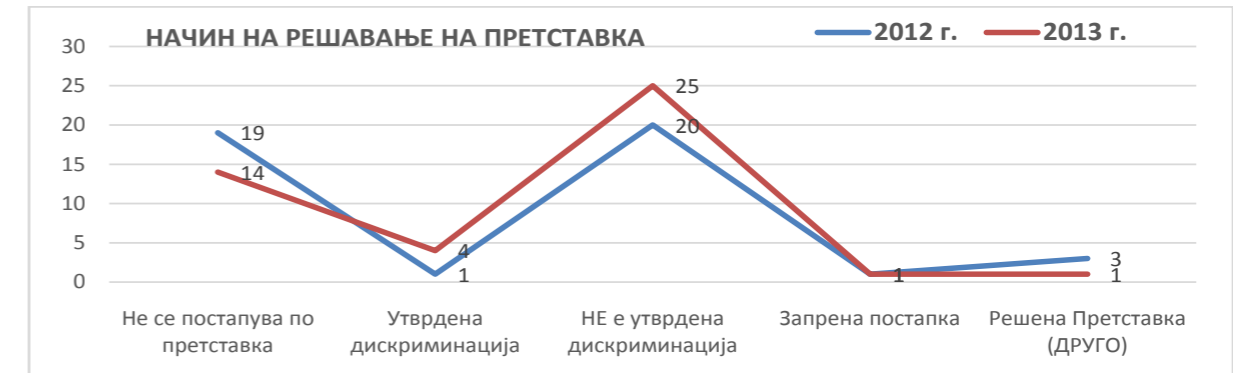
НАЧИН НА РЕШАВАЊЕ ПРЕТСТАВКА

Основна функција на Комисијата за заштита од дискриминација е постапувањето по претставки, како и носењето мислења и препораки за конкретни случаи на дискриминација. Според Деловникот за работа, КЗД може да не покрене постапка, да покрене постапка или да ја прекине постапката.

Во текот на 2013 година до Комисијата за заштита од дискриминација се поднесени вкупно 84 претставки. По разгледувањето, Комисијата покрена постапка по 44 претставки. Во понатамошната постапка, по спроведената истрага и утврдувањето на фактичката состојба, во 25 од обработените случаи Комисијата не утврди дека постои дискриминација, додека во 4 случаи утврди дека постои дискриминација. Констатираната дискриминација е врз три различни основи - етничка припадност, припадност на маргинализирана група и дискриминација врз основа на здравствена состојба. Во два случаи Комисијата ја прекина постапката бидејќи успеа да издејствува спогодбени решенија за проблемите на подносителите. Во вакви случаи, Комисијата го запира понатамошното постапување со заклучок, во кој ги објаснува преземените дејства, како и резултатите со кои се отстранува повредата на правото. Во 14 случаи Комисијата не постапи по претставките заради веќе поведена судска постапка, непостоење основ за дискриминација или заради тоа што Комисијата нема надлежност да постапува по истите.

Споредбениот преглед на начинот на решавање на претставките помеѓу 2012 и 2013 година изгледа вака:

Преглед на начинот на решавање на предметите во 2013 г.

ПОДНОСИТЕЛИ НА ПРЕТСТАВКА

Како резултат на анализата на претставките, Комисијата констатира дека поголемиот број од поднесените претставки се однесуваат на дискриминација направена од страна на државните органи, локалните власти и други јавни установи. Овој податок е загрижувачки бидејќи станува збор за органи од кои се очекува во нивната работа да гарантираат и промовираат еднаков третман и недискриминација, да манифестираат разбирање на принципите на еднаквост.

Позитивно е тоа што поголем дел од нив, по препораката на Комисијата покажаа подготвеност да ја отстранат повредата на првото. Некои од институциите во процесот на решавање го повлекуваат дејството на дискриминација со што претставките стануваат беспредметни. Сепак, за жал, мора да се напомене дека постојат и институции кои ги игнорираат препораките на Комисијата.

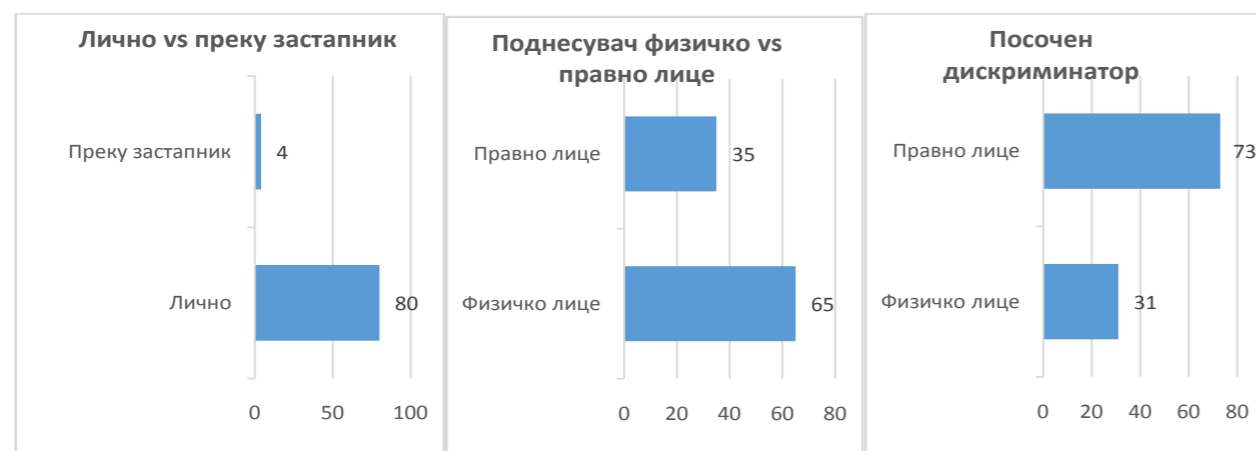
Од поднесените претставки и направената анализа може да се види дека дискриминацијата од страна на поединци најчесто е направена свесно. Станува збор за изјави или однесувања со кои се нарушува достоинството на едно лице или на група на лица поради нивните лични карактеристики. Таквото однесување најчесто е мотивирано од омраза кон одредени етнички групи, маргинализирани групи, популацијата ЛГБТ итн.

Постојат и поединци кои не се свесни дека нивното однесување е неприфатливо и забрането. Се работи за луѓе кои јавно изразуваат ставови и идеи врз основа на предрасуди, кои јавноста обично не ги осудува и се сметаат за прифатливи. Затоа од суштинско значење е и понатаму да се работи на зајакнувањето на свеста кај граѓаните, но исто така и на едуцирање на граѓаните за

подобро разбирање на дискриминацијата, на нејзините облици, на говорот на омраза, вознемирувањето и малтретирањето и друго.

Што се однесува до подносителот, во 2013 година претставките до Комисијата најмногу се поднесуваа лично. Осумдесет претставки или 91% се поднесени лично додека 4 или 9% се поднесени преку застапник на подносителот. Две третини од поднесувачите се физички лица, а една третина од подносителите се жени. Во 73 од поднесените претставки посочениот дискриминатор е правно лице.

Главни категории на подносителите на претставки

ЗАБЕЛЕШКА: Во една претставка како подносител може да се јават повеќе правни и физички лица заради што може да дојде до несовпаѓање на бројот на претставки со бројот на подносителите.

ПОДАТОЦИ ПО ОБЛАСТИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Законот за спречување и заштита од дискриминација ги дефинира областите на дискриминација¹. Најголем дел од поднесените претставки, се однесуваат на наводна дискриминација во областа на работа и работните односи (36 претставки или 45%), на второ место се претставките од областа на образованието, науката и спортот (10 претставки или 12%), по 9 претставки се во областа на социјалната сигурност и пристапот до добра и услуги итн.

Број на претставки по области на дискриминација

Област на дискриминација	2012 г.	2013 г.
Работа и работни односи	29	36
Образование, наука и спорт	6	10
Социјална сигурност	12	9
Правосудство и управа	11	7
Домување	1	1
Јавно информирање и медиуми	8	2
Пристап до добра и услуги	11	9
Членување и дејствување во синдикални, политички здруженија	0	2
Култура	0	1
Не е наведена област на дискриминација	2	1
Други области определени со закон	4	6

¹ работа и работни односи; образование, наука и спорт; социјална сигурност, вклучувајќи го и подрачјето на социјална заштита; пензиско и инвалидско осигурување, здравствено осигурување и здравствена заштита; правосудство и управа; домување; јавно информирање и медиуми; пристап до добра и услуги; членување и дејствување во синдикални, политички партии, здруженија на граѓани и фондации или други организации засновани на членство; култура и други области определени со закон.

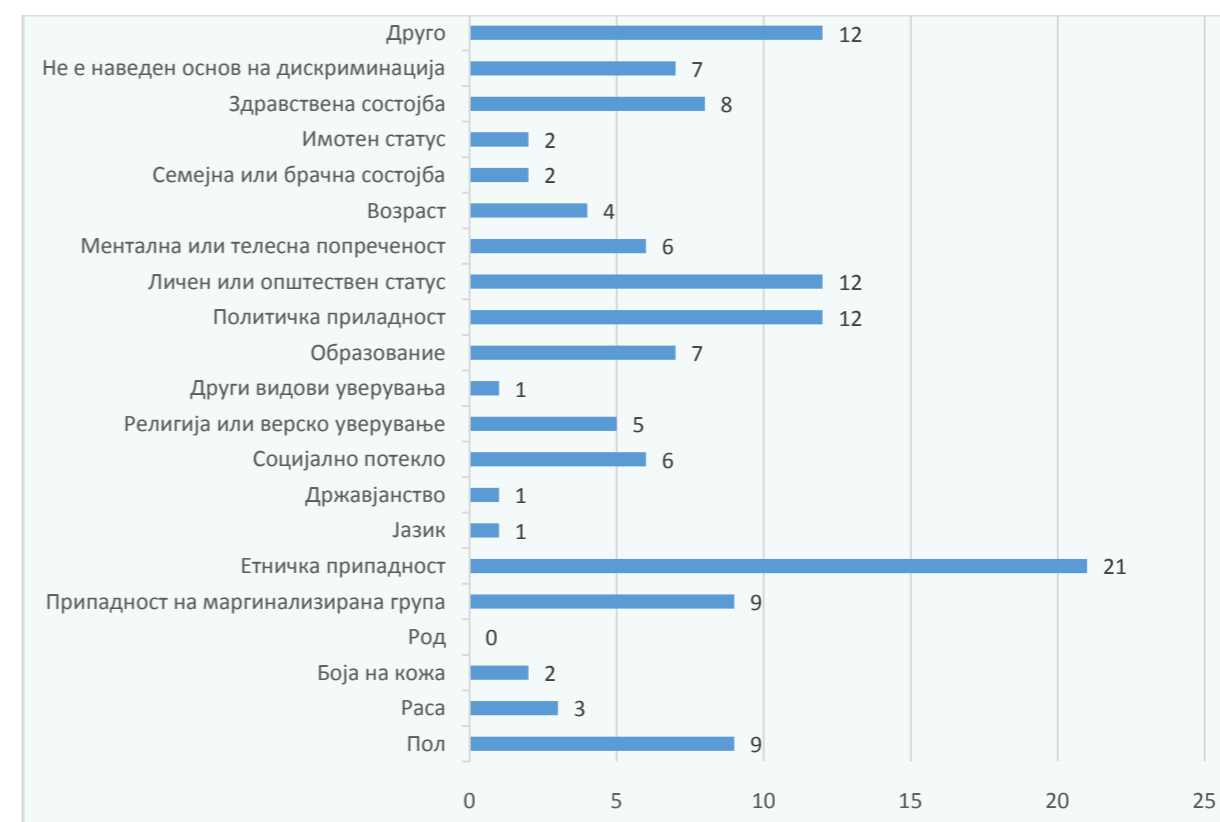
Од споредбата на податоците за 2012 и за 2013 година може да се заклучи дека бројот на поднесени претставки е зголемен во областа на работата и работните односи, како и во областа на образованието, науката и спортот, додека кај јавното информирање и медиумите, како и во областа на социјална сигурност се забележува пад на бројот на претставки.

ПОДАТОЦИ ПО ОСНОВИ НА ДИСКРИМИНАЦИЈА

Комисијата за заштита од дискриминација има надлежност да постапува по претставки и случаи на дискриминација по сите основи² кои се пропишани со закон.

Најголем број претставки во 2013 година, 21, се однесуваат на дискриминација по основа на етничка припадност, по 12 се по основа на политичка припадност и општествен статус, по девет се на основа на припадност на маргинализирана група и пол, осум се на основа на здравствена состојба итн. Деталните бројки се во табелата подолу.

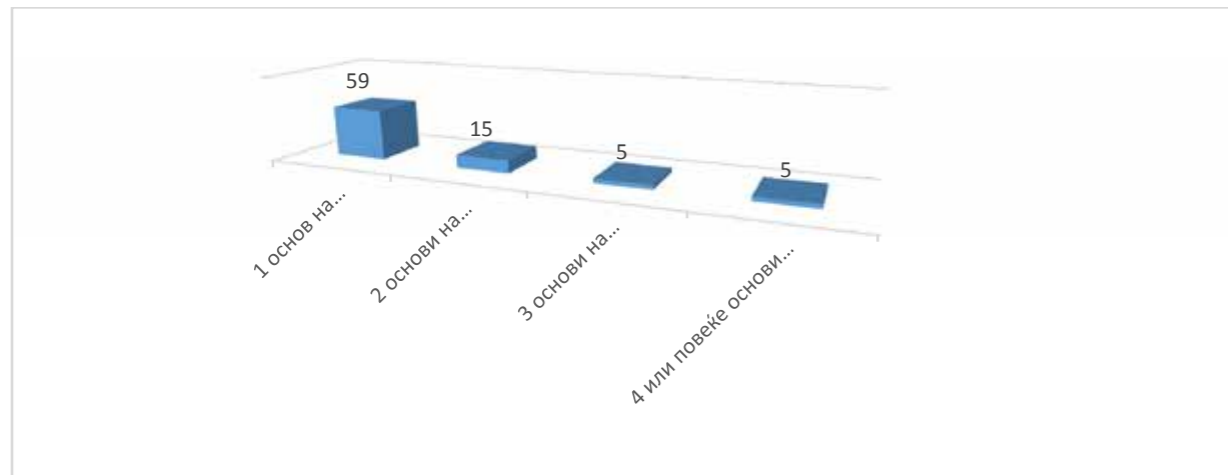
Графикон: Претставки по основи на дискриминација

Во 59 од претставките, или во 70% од нив наведена е само една основа на дискриминација. Кај 25 или 30% од претставките, пријавена е повеќекратна дискриминација, односно наведени се две или повеќе основи на дискриминација.

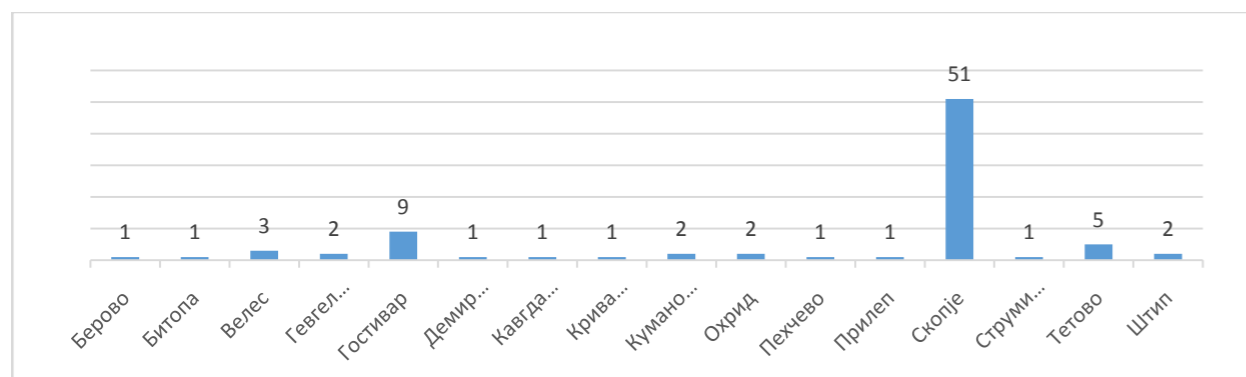
² „...пол, раса, боја на кожата, род, припадност на маргинализирана група, етничка припадност, јазик, државјанство, социјално потекло, религија или верско уверување, други видови уверувања, образование, политичка припадност, личен или општествен статус, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба или која било друга основа која е предвидена со закон или со ратификуван меѓународен договор.“ (Закон за спречување и заштита од дискриминација, член 3)

Предмети со наведени една или повеќе основи на дискриминација

Што се однесува до местото на живеење на подносителите, во текот на 2013 година, слично како и во претходната година, најголемиот број на претставките се поднесени од лица со живеалиште во градот Скопје, потоа следува Гостивар со 9 и Тетово со пет претставки. Ова е показател дека Комисијата за заштита од дискриминација е највидлива во Скопје и околината.

Претставки според местото на живеење на подносителот

ПРИМЕРИ ОД ПРАКСА

Со отстранувањето на вработените Роми направена е дискриминација на етничка основа

Друштвото за управување со недвижен имот „МАЦРЕМ“ ДОО, Скопје, кое управува со Трговскиот центар „Skopje City Mall“ побарало од агенцијата којашто обезбедува чистење „Land Service“ да ги отстрани сите работници од ромска националност во одделот за храна. Причината за вакво барање се наводни кражби на храна. Иако Агенцијата има ангажирано вработени во истиот оддел и од други националности, само Ромите добиле откази.

Комисијата изврши увид, ги провери доказите доставени од двете страни и утврди дека „МАЦРЕМ“ ДОО има извршено директна дискриминација по основ на етничка припадност во областа на работа и работни односи на вработените од ромска националност.

Комисијата препорача да се вратат на работни места избрканите работници со што би докажале дека „МАЦРЕМ“ ДОО Скопје нема дискриминирачка намера. Освен тоа, Комисијата му препорача на „МАЦРЕМ“ ДОО, Скопје да не дозволува предрасуди во каква било внатрешна комуникација, да не ги двои ангажираните вработени Роми од другите лица; да обрне внимание на секое неповолно постапување, разликување, исклучување или ограничување кое како последица има или би можело да има одземање, нарушување или ограничување на еднаквото признавање или уживање на човековите права и основни слободи, споредено со третманот кој го има или би можело да го има друго лице во исти или слични услови. Во својата понатамошна работа „МАЦРЕМ“ ДОО Скопје треба да ја почитува индивидуата и заедницата од која доаѓа.

Забранет влез за Роми во базенот Снупи

На 20 Роми не им било дозволено да влезат во базенот Снупи во Велес. Влезот им било попречен од лицето кое продавало влезници, а по наредба на сопственикот на базенот. Вработените им пренеле дека не е дозволен влез за Роми од Шуто Оризари.

Комисијата ја утврди фактичката состојба преку доставените докази и утврди директна дискриминација по основ на етничка припадност во областа на пристап до добра и услуги од страна на вработените во базенот Снупи.

Комисијата донесе мислење и им препорача на вработените, одговорните лица и сопственикот на базенот Снупи од Велес да не постапуваат со предрасуди спрема лицата од ромска националност и да им овозможат пристап до базенот; да не се однесуваат неповолно и да не прават разликување, исклучување или ограничување, кое како последица има или би можело да има одземање, нарушување или ограничување на еднаквото признавање или уживање на човековите права и основни слободи, споредено со третманот кој го има или би можело да го има друго лице во исти или во слични услови.

Обвинителството ќе решава за заканувачката и непријателска содржина објавена на ФБ

Лицето М. Н. на својот профил на фејсбук постирало статус од Л. Ф. и поставило свој коментар со навредлива содржина. Лицето Ј. И. во една ТВ емисија го пренело мислењето на Л. Ф. и ја прочитало изјавата на лицето М. Т. На тој начин, лицата М. Н. и Ј. И. го повредиле достоинството на лицето Л.Ф.и на неговото семејство. Дејствијата имаат заканувачка и непријателска содржина со што е извршено вознемирување. На лицето Л.Ф. му е повредено правото на приватност, неговото и не неговото семејство.

Комисијата не поведе постапка по поднесената претставка затоа што претходно била поднесена кривична пријава до Основното јавно обвинителство.

Пониската старосна граница за пензионирање на жените не е дискриминација

Лицето Д.Р. смета дека мажите се ставени во нееднаква положба во однос на жените кога е во прашање правото на користење старосна пензија. Ова, според Д.Р. е дискриминација по основ на пол, а одредбата е спротивна и на Уставот на РМ, според кој граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата, независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба.

Комисијата поведе постапка за правилно утврдување на фактичката состојба и побара одговор од Министерството за труд и социјална политика. По разгледувањето на доказите, Комисијата утврди дека со членовите 18 и 228 од Законот за пензиско и инвалидско осигурување не е сторена дискриминација врз основ на пол. Определувањето различна возраст на жената и мажот за стекнување право на старосна пензија претставува оправдана основа и не претставува повреда на уставното начело на еднаквост на граѓаните и повреда на принципот на владеење на правото.

Стоматолошкиот клинички центар извршил директна дискриминација

На лицата кои имаат дијагноза „опијатна зависност“ им е оневозможено правото на пристап на лекување од страна на медицинскиот персонал при ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар Свети Пантелејмон – Скопје. Од пациентите со ваква дијагноза, пред да започнат со какви било прегледи, е побарано да извршат испитување за хепатитис Ц и Б и ХИВ статус. На пациентите со позитивен резултат, здравствените услуги им биле давани во посебна просторија, а медицинскиот персонал при вршењето на медицинската интервенција користеле посебна заштита која пациентите ја плаќаат дополнително, а трошоците не ги покрива здравствено осигурување.

За утврдување на фактичката состојба, Комисијата побара одговор од ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар Свети Пантелејмон – Скопје. Одговор не стигна. Комисијата изврши увид во изјавите дадени во писмена форма од страна на некои пациенти што беа доставени заедно со поднесената претставка. Комисијата ја анализира и правната рамка што се однесува на заштитата на пациентот од дискриминација.

По изведувањето на сите докази, Комисијата утврди дека ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар Свети Пантелејмон – Скопје има извршено директна дискриминација врз основа на здравствена состојба во однос на различни финансиски постапки и критериуми помеѓу пациентите кои ја користат истата стоматолошка услуга.

Комисијата препорача ЈЗУ Универзитетски стоматолошки клинички центар Свети Пантелејмон – Скопје да обезбеди пошироко спроведување на забраната на дискриминација во остварувањето пристап на пациентите во согласност со важечките антидискриминаторски прописи на Република Македонија и да создаде еднаков и соодветен третман за уживање на правата од здравствените стоматолошки услуги и да не постојат различни финансиски постапки и критериуми помеѓу пациентите кои ја користат истата услуга.

Дискриминација во учебникот за трето одделение

Авторките на учебникот „Запознавање на околината“ за 3. одделение, девет-годишно основно образование во лекцијата за народите кои живеат во РМ, го изоставиле бошњачкиот народ и покрај тоа што е признаен со Преамбулата на Уставот на РМ.

Комисијата побара одговор од Министерството за образование и наука, но и до авторите на учебникот и изврши увид во одговорот доставен од страна на Министерството за образование и наука. На основа на доказите, Комисијата утврди дека врз лицето А. Б., подносител на претставката, е извршена дискриминација по основ на етничка припадност. Комисијата му препорача на Министерството за образование и наука да ги исполни обврските од член 3 од Законот за спречување и заштита од дискриминација и член 26 став 2 од Законот за учебници од основно и од средно образование.

Дискриминација по основ на возраст

Лицето С.А. смета дека е жртва на дискриминација врз основа на возраста (52 години) во областа на работата и работните односи. Изјавата ја базира на фактот дека во изминатите четири години не му е дозволено да присуствува на обуки, двајца од претпоставените го понижуваат и навредувањето од командирот и началникот јавно пред сите колеги.

Комисијата претставката ја достави на одговор до институцијата каде што е вработено лицето и органот кој спроведува независна контрола. Потоа изврши увид во одговороти утврди дека врз С. А. не е сторена дискриминација.

Ненавременоста на судиите може да биде дискриминација

Покрената е постапка против судија на Основниот суд Скопје 2 затоа што шест месеци не донел решение за привремена мерка за заштита од семејно насилство врз лицето А.М. На овој начин судијата извршил директна дискриминација по основ на припадност на маргинализирана група како жртва на семејно насилство. Исто така, судијата ја оневозможила навремената и ефикасна правна заштита од семејно насилство која може да се постигне со изрекување привремени мерки во најкраток рок.

Комисијата побара одговор од претседателот на Основниот суд Скопје 2 и од судијата и изврши увид во одговорот на претседателот на судот. Комисијата одлучи да ја запре постапката по претставката затоа што во меѓувреме е постапено по барањето на подносителот, односно донесено е решение за привремена мерка.

Дискриминација по основ на здравствена состојба

Директорот на ДПТУ „Alpine Sport – hi“ ДООЕЛ - Тетово го отпуштил И. Х. од работа за време на неговото отсуство заради боледување. И.Х. смета дека на овој начин е предизвикана дискриминација по основа на пол и здравствена состојба во областа на работата и работните односи.

Комисијата го разгледа извештајот за привремена спреченост за работа, а побара одговор и од потенцијалниот дискриминатор. По увидот во доказите Комисијата не утврди елементи за одземање, нарушување или ограничување на еднаквото признавање на човековите права и основни слободи. Споровите од работните односи кои се однесуваат за престанок на работниот однос можат да се осудуваат во судска граѓанска постапка.

Образованието, расата и припадноста на маргинализирана група – основа за дискриминација

Претставката на С. Ц. противдиректорката на ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа – Беровосе заснова на нејзиното однесување со кое се предизвикува дискриминација по основ на припадност на маргинализирана група, раса и образование во областа на работата и работните односи. Според подносителот, односите на директорката се омаложувачки бидејќи секојдневно му врши контрола и проверка на работното место, со помош на другите вработени. Подносителот на претставка тврди дека за професионалниот однос кон работата и кон вработените писмено ја известил директорката. Работите ги извршува спрема предвидениот план и програма на Центарот.

По разгледувањето на доказите Комисијата не утврди елементи за одземање, нарушување или ограничување на еднаквото признавање на човековите права и основни слободи, споредено со третманот кој го има или би можело да го има друго лице во исти или слични услови по основ на припадност на маргинализирана група, раса и образование во областа на работата и работните односи.

Повеќекратна дискриминација (предмет од 2011 година)

Директорот и негови соработници воедна детска градинка се посочени како потенцијални дискриминатори врз основа на политичка припадност, но и дека вршеле вознемирување во областа на работата и работните односи врз подносителот кој е вработен во градинката.

Подносителот наведува дека бил прераспределен на друго работно место со што е дискриминиран и ставен во неповолна положба. Исто така наведува дека кон него се постапува понижувачки, а со тоа се врши и повреда на неговото достоинство.

Комисијата ги разгледа приложените докази од страна на подносителот, побара и изврши увид во одговорот на директорот на Установата, реализира разговор со подносителот и телефонски разговор со соработникот на директорот, наведен во претставката, но и изврши увид на работното место.

Комисијата Установата не ја почитува систематизацијата на работните места, работните задачи и програмата за работа, како и хиерархијата. Со други зборови, не постојат организациски услови потребни за вршење на работите и работните задачи за определено работно место.

Понатаму, утврди индиректна дискриминација врз основа на личен и општествен статус. Што се однесува до дискриминацијата врз основа на политичка припадност, која ја наведува поднесувачот на претставката, Комисијата смета дека не е веродостојна.

Комисијата му препорача на директорот на Установата да го стави во активна употреба Актот за систематизација на работните места, кој е усвоен од Управниот одбор или да донесе нов акт за систематизација на работните места, да донесе програма за работа, како и да се воздржи од сите можни акти на вознемирување насочени кон вработената, кои би придонеле кон создавање заканувачка и понижувачка средина.

Установата не постапи по препораката на Комисијата. Со помош на Комисијата и Здружението на младите правници покрената е судска постапка за дискриминација пред Основниот суд Штип. Комисијата учествуваше на закажаните рочишта со цел да му појасни на судот врз основа на кои факти и докази го донела своето мислење. За жал, мислењето на Комисијата, фактите и доказите кои беа презентирани не беа земени предвид. Од страна на Основниот суд Штип беше донесена пресуда со кој се одбива тужбеното барање како неосновано, односно дека на тужителката не ѝ повредено правото на еднаков третман и дека не била ставена во неповолна состојба во однос на другите вработени по основ на нејзиниот личен општествен статус.

СОРАБОТКА

Соработката со органите надлежни за остварување на еднаквоста и заштитата на човековите права на локално, на национално и на меѓународно ниво претставува примарен интерес на Комисијата за заштита од дискриминација.

Проект „Од норма до пракса“

Во текот на 2013 година Комисијата за заштита од дискриминација, во соработка со Македонски центар за меѓународна соработка, со Полио плус и со Министерство за труд и социјална политика го имплементираа проектот „Од норма до пракса“, во рамките на програмата ПРОГРЕС на Европската Унија.

Главната цел на проектот беше да се придонесе кон почитувањето на еднаквоста, како и да се поттикне борбата против дискриминацијата, преку подигнување на свеста на широката јавност, но и на клучните чинители во општеството. Преку проектот се унапредија националните правни инструменти и механизми, со цел да се надминат најголемите предизвици во справувањето со дискриминацијата во пракса.

Една од компонентите на проектот беше целосно наменета за зајакнување на капацитетите и зголемување на видливоста на Комисијата. Беа подготвени промотивни материјали, истражувања, студиска посета, како и други настани. Комисијата беше финансиски поддржана во спроведување на тековните активности, одржувањето на веб-страницата и се отворањето посебна телефонска линија. Беа подготвен и посебен водич „КЗД во функција на заштитата од дискриминација“.

Соработка со Комисијата на ОБСЕ во Македонија

Комисијата за заштита од дискриминација ја продолжи соработката со Комисијата на ОБСЕ во Скопје, со чија помош се реализираа различни активности кои се од големо значење за јакнење на капацитетите на Комисијата.

На 29 април 2013 година се одржа прес-конференција на која беше промовиран Годишниот

извештај на Комисијата. Покрај на македонски јазик, Годишниот извештај за 2012 година беше публикуван и на англиски јазик.

Се одржаа двеконференции за подготовка на водичот на тема: Основи за дискриминација, законска рамка, пракса и предизвици. На едната беа разгледани искуствата и праксата на националните институции за човековите права, судовите и државните институции, а на другата оние на граѓанскиот сектор. Целта беше да се дефинираат и разработат основите на дискриминација од аспект на законската рамка, реализираната пракса и искуство, како на Комисијата така и на другите национални институции за човековите права, судовите и државната администрација. На втората конференцијата беа изложени и предизвиците врзани со конкретната материја, кои се дел од експертизата на стручното лице од програмата за човекови права на граѓанската организација ЦРИС Студиорум, ангажирано за изработка на Водичот за дискриминаторските основи.

Комисијата спроведе истражување на дискриминацијата во огласите за вработување. Истражувањето се спроведе согласно методологијата подготвена од стручно лице. Беше опфатен период од шест месеци, односно од 15 април до 15 септември 2013 година. Предмет на анализа на ова истражување беа огласите во печатените медиуми и веб-порталите, односно „Дневник“, „Утрински весник“, „Лајм“, веб-страниците <http://www.najdirabota.com.mk> и <http://www.ads.gov.mk/> (Агенција за администрација). Наодите од истражувањето ќе се публикуваат во текот на 2014 година.

Министерство за труд и социјална политика (МТСП) спроведе оценка на спроведувањето (екс-постевалуација) на Законот за спречување и заштита од дискриминацијата. Овој процес се спроведува согласно Методологијата за оценка на спроведувањето на регулативата усвоена од страна на Владата на Република Македонија. За таа намена, во Комисијата за заштита од дискри-

минација беше ангажиран помлад асистент, за период од шест месеци. По анализата на собраните и презентирани податоци дадени се препораки до двата клучни актери кои имаат надлежност во спроведувањето и за унапредувањето на спроведувањето на ЗСЗД:

1. Да се изготви акциски план за спроведување на ЗСЗД со јасно дефинирани цели, активности и индикатори на успешност;
2. Да се воспостави систем на координација на активностите за спречување и заштита од дискриминација;
3. Да се продолжи со работа на подигање на свеста и градење на капацитетите за препознавање на дискриминација;
4. Да се покренат иницијативи за усогласување на националното законодавство со ЗСЗД;
5. Да се побара зголемување на буџетот на КЗД за целосно спроведување на надлежностите од ЗСЗД.

Исто така, во анализата беше дадена и законодавна препорака:

1. Формирање стручна служба на КЗД за вршење стручни и административно-технички работи и утврдување на работите и работните задачи на вработените;
2. Користење на институтот „преминување на товарот на докажување“, предвиден во судската постапка и во постапката пред КЗД со цел поефективно и ефикасно спроведување на ЗСЗД;
3. Зајакнување на механизмите кои ќе обезбедат поголема отчетност во работата на КЗД.

Одржана е обука за дискриминација врз основ на сексуална ориентација што придонесе за јакнење на капацитетите на Комисијата.

Полиоплус-движење против хендикеп го доби тендерот на ОБСЕ за медиумска кампања на Комисијата за заштита од дискриминација, којшто вклучува изработка и печатење промотивни материјали. Беа подготвени и испечатени флаери за КЗД и пејџер флаер за ЗЗД. Исто така, беше изработен и билтена КЗД. Почетокот на кампањата беше означен во октомври со прес-конференција. Беа презентирани целите на кампањата и потребата од поинтензивна промоција на концептите на еднаквост, толеранција и недискриминација, како и важноста од подигнувањето на јавната свест за дискриминацијата, нејзиното препознавање, реагирање на дискриминаторските однесувања и практики и улогата на КЗД како национален механизам за заштита. На конференцијата беше упатен апел до јавноста и до медиумите за заеднички заложби и акции за поефективна борба против дискриминацијата, но и за охрабрување на еднаквоста, толеранцијата и недискриминацијата на сите рамништа и во сите области на општественото дејствување.

Комисијата одржа јавен настан во рамките на кампањата за промоција на концептот на еднаквост и недискриминација. Промотивниот настан се одвиваше на две посебно обележани места. На првото, „комуникациското“ катче, комесарите остварија непосредна и директна комуникација со сите заинтересирани, за поблиску и поискрпно да ги информираат за функционирањето и надлежностите на Комисијата, како и да ги упатат како да ја препознаат дискриминацијата и како да ѝ го претстават на Комисијата случајот кога се почувствувале или биле сведок на дискриминација и нееднаков третман. Второто, пак, т.н. „медиумско“ катче, беше резервирано за сите коишто беа поттикнати и инспирирани од кампањата и коишто пројавија желба на разни начини и низ различни форми да ги изразат своите впечатоци и ставови - низ цртежи, испишување графити, инспиративни слогани, мотоа и пароли, сугестии и замисли за конкретни решенија и акции.

Со цел да се доближи Комисијата до обичниот граѓанин, но и да се демонстрира личниот пристап и ангажираност во работата на КЗД, беше снимен промотивен спот за Комисијата којшто се емитуваше на ТВ и на интернет. Исто така, ова снимање се искористи и за подготвување документарен филм за дискриминација.

Во рамките на поддршката на Мисијата на ОБСЕ во Скопје беше преведена и публикацијата на предрасудите од ЕЦТХР (ЕСТHR) и ЦЈЕУ (СЈЕУ). Истите беа публикувани со Академијата за судиите и јавните обвинители и јавното обвинителство кон крајот на месец мај.

Членовите на Комисијата учествуваа на обука за изработка на стратегија за комуникација. Овој тип на стратегија ги опфаќа сите фази и сегменти на комуницирање на Комисијата со релевантните тела, како и комуницирањето со граѓаните. Стратегијата за комуникација беше завршена во ноември исе однесува на периодот 2013-2015 година.

Како дел од активностите за воспоставување и продлабочување на соработката со локалните самоуправи, поточно со градоначалниците и со претставниците на локалните комисии за еднакви можности се реализираа 7 работилници за меѓуинституционална соработка на Комисијата за заштита од дискриминација и единиците за локална самоуправа. Работилниците беа одржани во Тетово, Прилеп, Куманово, Струмица, Штип, Велес и во Скопје.

Со поддршка на Мисијата на ОБСЕ во Скопје се изготви „Водич за основите за дискриминација“. Тоа е систематизирано и аналитичко разгледување на основите за дискриминација. Направен е преглед на постојните дефиниции дадени во меѓународното и во домашното право, во меѓународната и во домашната практика на судовите и телата, како и во академската и во сивата литература. Водичот го појаснува значењето, опсегот, еволутивниот пат, отворените прашања и дискусии за значењето и опсегот и дава примери од практиката за дискриминација на определена основа. На овој начин Водичот треба да им помогне на практичарите (пред сè на правните практичари) во разбирањето, толкувањето и применувањето на истите.

Проект „Најдобри практики за интеграција на Ромите“

Комисијата за заштита од дискриминација учествуваа и во имплементација на проектот „Најдобри практики за интеграција на Ромите“. Станува збор за регионален проект финансиран од Европската Унија, поддржан од ОБСЕ и спроведуван од страна на ОДИХР. Во насока на овозможување техничка поддршка на Комисијата се одржаа 11 информативни работилници и тркалезни маси низ Република Македонија, главно во соработка со ромските граѓански организации и за учесници од ромската и другите заедници. Целта беше да се зголеми информираноста на ромската заедница за постоењето на законската регулатива, особено за Законот за спречување и заштита од дискриминација, потоа посебните тела за борба против дискриминацијата, како што е Комисијата за заштита од дискриминација и запознавање со нејзината улога и надлежностите.

Како дел од проектот поддржан од Британскиот совет и МТСП, два члена на Комисијата одржаа пет обуки на судии и пет обуки на судиската администрација.

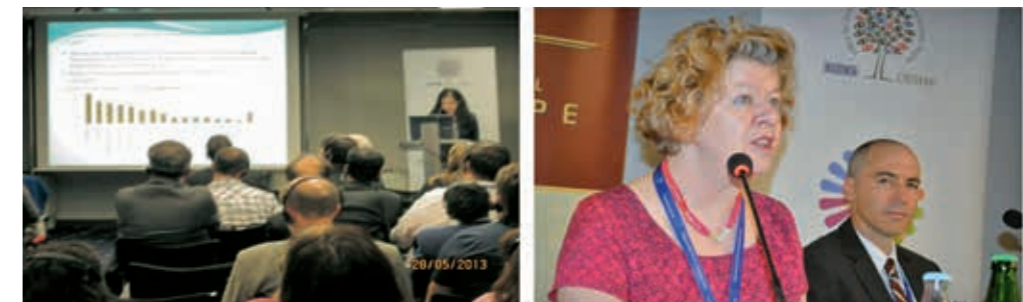
ОДНОСИ СО ЈАВНОСТА

Комисијата за заштита од дискриминација за својата работа и активностите на редовна основа ја информира јавноста преку учеството на нејзините членови и членот на стручната служба на различни настани, како што се прес-конференции, соопштенија за јавноста и медиумите. Комисијата комуницира со јавноста преку промотивните материјали, посебните извештаи и годишниот извештај.

Во текот на 2013 година Комисијата учествуваше на голем број семинари, работилници, дебати, обуки и конференции. Дел од нив се спомнати во делот за соработка, а дел се презентирани подолу.

На 14 мај 2013 година Комисијата одржи прес-конференција на која ги презентираше наодите од едномесечното истражување (април 2013 година) на огласите за вработување во кои има дискриминаторски елементи. Истражувањето го спроведе Душко Миновски, претседател на КЗД и државен советник во Министерството за труд и социјална политика. Целта на истражувањето беше да се увиди праксата на објавување огласи за вработување со дискриминациски елементи и да се даде препорака за промена на таквата пракса и неправедно дискриминација врз ниту една основа во областа на работата и работните односи и процесот на барање работа. Ова истражување служеше како основа за истражување на Комисијата, за дискриминацијата во огласите за вработување, реализирано во период од 15 април – 15 септември 2013 година, со поддршка на ОБСЕ – Мисијата во Скопје. Истражувачкиот извештај беше подготвен во ноември 2013 година и ќе биде промовиран во 2014 година.

Претставници на Комисијата учествуваа на вториот состанок на работната група на проектот „Најдобри практики за интеграција на Ромите на Западниот Балкан“, којшто се одржа во Сараево.

Дел од членовите на Комисијата учествуваа на почетната прес-конференција за проектот „Од норма до пракса“, кој го спроведуваа Полио плус, Македонскиот центар за меѓународна соработка, Министерството за труд и социјална политика и Комисијата за заштита од дискриминација. Членовите на Комисијата учествуваа како воведничари на шест дебати за анализа на состојбата со дискриминација по различни основи. Тие беа и дел од обучувачите за пет тематски обуки: дискриминација по основ на хендикеп, прашања поврзани со Ромите како ранлива група, повеќекратна дискриминација, внатрешни процедури и (меѓуинституционална) комуникација и застапување и комуникација со чинителите. Целта на обуките беше размена и подобрување на знаењата за различни прашања од областа на недискриминацијата и еднаквоста.

Учество на обука под наслов „EQUINET правна обука“, организирана од страна на ЕКВИ-НЕТ(EQUINET) - Европска мрежа на телата за еднаквост којашто се одржа во Берлин, Германија.

Учество на регионалната работилница за човековите права на заедницата ЛГБТ, еднакви можности и борба против дискриминацијата, организирана од програмата на Европска комисија во соработка со Канцеларијата за човекови права и правата на малцинствата во Србија и ИЛГА (ILGA) Европа. Работилница се одржа во Белград.

Учество на „Обука за евалуација на јавни политики: Учење од компаративни искуства“ (Evaluation of Public Policies: Learning from Comparative Experiences), која се организира од Регионалната школа за јавна администрација (РеСПА), во периодот од 4 до 6 јуни 2013 година во Црна Гора.

Учество на регионална трибина на тема: „Теоретска и практична примена на начелото на еднаквост пред законот“ во Битола.

Член на КЗД присуствуваше на семинар за специјализираните тела кои се борат против расизмот и расната дискриминација во 47 земји членки организиран од страна на Европската комисија против расизам и нетолеранција ЕКРИ (ECRI) во Стразбур. Целите на семинарот беа националните тела да го споделат своето искуство, да ги идентификуваат проблемите и дадат предлози за: независноста на националните тела за еднаквост; ефикасноста и прашањата за буџетот; како да се подели трудот, односно работата, во земјите кадешто постоји повеќе од едно тело за еднаквост и пристапот до телата за еднаквост и нивните односи со граѓанскиот сектор.

Член на КЗД присуствуваше на обука за градење на капацитетите на Националното координативно тело за имплементација на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со попреченост во Р. Македонија организирана од канцеларијата на МТСП, координаторот на Обединети нации за РМ и Полио плус – движење против хендикеп. Целта на оваа обука беше да се поддржи процесот на имплементација на Конвенцијата на ООН за правата на лицата со хендикеп (КПЛХ) во Република Македонија. Со чинот на ратификување на оваа Конвенција, Република Македонија ја инкорпорира во своето национално законодавство и прифати да ги спроведе обврските кои произлегуваат од истата.

Член на тимот на КЗД присуствуваше на семинар организиран од страна на СЕП во соработка со Развојната програма на Обединетите нации (УНДП), за пристапните преговори во ЕУ, за поглавјето 23 - Правосудство и фундаменталните права. Целта на семинарот беше пренесувањето на хрватските искуства во процесот на пристапување кон ЕУ, координација на процесот на преговори во ЕУ, како и разработка на областа фундаменталните права од поглавјето 23.

Комисијата беше вклучена во три работни групи: сузбибање на дискриминацијата и злочин од омраза, говор на омраза, дискриминација на лицата со посебни потреби.

Соопштенија за јавност

Комисијата испрати три соопштенија за јавност поврзани со конкретни случаи и појави на дискриминација во земјата, како што се на пр. случајот со дискриминацијата на вработените од ромска националност во Сити мол; во врска со огласот за членување во Комитетот за сложени анализи на Министерството за здравство; случајот на дискриминација на лицата припадници на ромската заедница за пристапот вобазенот Аква парк и сл.

Мислењата и препораките донесени од Комисијата се објавуваат на веб-страницата на Комисијата. При информирање на јавноста, Комисијата постапува во согласност со прописите за заштита на приватноста и тајноста на податоците што се однесуваат на подносителите на претставките.

Публикации

Водич за граѓанише – КЗД во функција на заштитата од дискриминација

Досегашното искуството од работата на Комисијата укажа дека е неопходен документ кој постапката пред Комисијата ќе ја направи појасна, а со тоа работата на комисионерите поефективна.

Имајќи предвид дека граѓаните кои се жалат на повреда на правото по основ на дискриминација не се секогаш доволно упатени во оваа проблематика, водичот следи поедноставна терминологија за појаснување на постапката пред Комисијата. Ова не значи дека нема да им користи и на други заинтересирани страни, како што се граѓански организации (ГО) и други поединци и институции кои потемелно ја третираат оваа проблематика.

Еден дел од Водичот е посветен на Комисијата, нејзината улога и надлежности, додека во посебен дел систематизирано и искуствено се разгледува постапката од поднесување претставка од страна на лицето кое наводно е дискриминирано, начинот на обработката на конкретниот предмет, до конечно заземање став во вид на мислење, од страна на Комисијата за заштита од дискриминација.

Водич поаѓа од Законот за спречување и заштита од дискриминација, Деловникот за работа КЗД, како и претходно донесениот Стратешки план и Комуникациската стратегија на КЗД. Посебно е водено сметка за сознанијата добиени од досегашното работење на Комисијата и воспоставените практики во работата.

Информации од јавен карактер

Комисијата за заштита од дискриминација обезбедува слободен пристап на општите акти од својата надлежност, информации од јавен карактер и други информации кои им овозможуваат на граѓаните да бидат запознаени со работата на Комисијата.

Согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер, Комисијата редовно да ја води и ја ажурира листата на информации со кои располага и истите ги објавува на начин достапен за јавноста меѓу другото и на својата интернет-страница.

За цела 2013 година до Комисијата се доставени четири барања за пристап до информации од јавен карактер, на кои согласно Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер е одговорено во законскиот рок од 30 дена од нивниот прием.

ИЗВЕШТАЈ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН ЗА 2013 ГОДИНА

Во претходната година, на Комисијата за заштита од дискриминација ѝ беа одобрени 4.557.000,00 денари, од кои беа потрошени 4.489.421,00. Со ребалансот од 04.11.2013 година, буџетот не се промени.

Сите средства беа испланирани и извршени во согласност со надлежностите, правата и овластувањата на Комисијата со цел нивно законско, ефикасно и економично искористување. Во Извештајот е додаден и делот од буџетот на Република Македонија за 2013 година, кој се однесува на средствата кои се предвидени за Комисијата, како и нивната поделба по ставки.

Во текот на 2013 година беа отворени и 2 нови донаторски сметки од групата 785 во рамките на трезорската сметка:

- Првата сметка 785 14 се однесуваше на проектот „Најдобри практики за интеграција на Ромите на Западен Балкан“ и средствата во вкупен износ од 207.725,00 денари беа финансирани од ОБСЕ/ОДИХР - Европска Унија. Овие средства во потполност беа искористени од страна на Комисијата за заштита од дискриминација за вработување на 2 лица.
- Втората сметка 785 29 се однесуваше на проектот „Од норма до пракса за еднаквост“ финансиран од Европската Унија, а во партнерство со Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) и Полио плус - движење против хендикеп, во вкупен износ од 259.000,00 денари. Од овие средства, во 2013 година беше искористен износ од 81.922,00 денари. Остатокот ќе се реализира во 2014 година.

Буџетски ограничувања

Финансиските проблеми, односно буџетските ограничувања, во голема мера влијаат на обемот и ефикасноста на спроведувањето активностите на Комисијата. Владата на Република Македонија нема обезбедено соодветни финансиски и човечки ресурси за Комисијата со цел за ефикасна борба против дискриминација.

Воспоставувањето на Комисијата како централен национален авторитет за спречување и заштита од дискриминација, како и за афирмација и промоција на еднаквоста, недискриминацијата и толеранцијата не е придружено со усвојување соодветна законска буџетска ставка. Висината на средствата со коишто располага Комисијата, влијаат на остварувањето на надлежностите предвидени во ЗСЗД. Малиот фонд на средства што сега ги има на располагање Комисијата ја оневозможуваат во целост да ги извршува своите законски обврски, особено промоцијата на Законот, следењето на судските постапки во врска со дискриминација, спроведувањето на истражувања во областа на дискриминацијата и следењето на усогласеноста со законодавството.

Недостатокот на финансиски средства е главна причина за недоволното присуство на членовите на Комисијата на терен, меѓу граѓаните, што е, во секој случај, една од приоритетите на оваа институција. Со финансиите е поврзан и недостатокот на кадровски ресурси што негативно се одразува на сите активности на Комисијата. Заради проблемите со финансиите телефонот и интернет-конекцијата во канцеларијата на Комисијата не функционираа подолг период во 2013 година. За среќа, Комисијата најде заинтересиран партнер во МЦМС, кој ја даде потребната поддршка. Без тоа, немаше да бидат задоволени ниту елементарните технички услови за нејзиното функционирање. Тоа ќе претставуваше сериозен удар на напорите за поставување и етаблирање

на Комисијата како централно национално тело за спречување и заштита од дискриминација, како и за афирмација и промоција на еднаквоста, толеранцијата и недискриминацијата.

Кон крајот на 2013 година, Комисијата поднесе предлог-буџет до Министерство за финансии. Предлогот ги содржеше реалните потреби на Комисијата за следната буџетска година. По ова следува усвојување на предложениот буџетот од страна на Собранието на РМ. Таквата процедура не е во согласност со добрите практики кога станува збор за независноста и ефикасноста на Комисијата. Комисијата нема значително влијание врз промената на буџетските предлози, кои обично ги прави Министерството за финансии.

Според ставките наведени во буџетот за 2013 година на Република Македонија, како и ребалансот на истиот, Комисијата ги искористи следните средства:

- Ставка 420:	0 денари
- Ставка 421:	190.000,00 денари
- Ставка 423:	12.000,00 денари
- Ставка 424:	83.000,00 денари
- Ставка 425:	4.194.511,00 денари
- Ставка 426:	9.910,00 денари
-	-----
- Вкупно:	4.489.421,00 денари.
- Исто така, по ставки, неподмирени останаа одредени побарувања:	
- Ставка 421:	69.364,00 денари
- Ставка 424:	10.410,00 денари
-	-----
- Вкупно:	79.774,00 денари.

Раздел		Б У Џ Е Т 2013						
Програма Потпрограма ОПИС Категорија Ставка	Буџет 2012	Расходи на Основниот буџет		Расходи од самофинан- сирачките активности	Расхо- ди од заеми	Расходи од до- нации	Вкупно расходи	
02011 КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА	4.621	4.557	0	0	0	0	4.557	
2 ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		4.557	0	0	0	0	4.557	
20 ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		4.557	0	0	0	0	4.557	
РАСХОДИ								
42 СТОКИ И УСЛУГИ	4.621	4.557	0	0	0	0	4.557	
420 Патни и дневни расходи	10	0	0	0	0	0	0	
421 Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт	76	125	0	0	0	0	125	
423 Материјали и ситен инвентар	15	12	0	0	0	0	12	
424 Поправки и тековно одржување	10	10	0	0	0	0	10	
425 Договорни услуги	4 500	4.4	0	0	0	0	4.4	
426 Други тековни расходи	10	10	0	0	0	0	10	
2 ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		4.557	0	0	0	0	4.557	
20 ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА		4.557	0	0	0	0	4.557	
42 СТОКИ И УСЛУГИ		4.557	0	0	0	0	4.557	
421 Комунални услуги, греење, комуникација и транспорт		125	0	0	0	0	125	
423 Материјали и ситен инвентар		12	0	0	0	0	12	
424 Поправки и тековно одржување		10	0	0	0	0	10	
425 Договорни услуги		4 400	0	0	0	0	4.4	
426 Други тековни расходи		10	0	0	0	0	10	
		КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА						104

ЗА КОМИСИЈАТА

Институцијата Комисија за заштита од дискриминација започна со работа како самостојно и независно правно лице на 1 јануари, 2011 година.

Комисијата е составена од седум членови, кои се именувани од страна на Собранието на Република Македонија за период од пет години, со можност на еден повторен избор. Членови на актуелниот состав на Комисијата за заштита од дискриминација се:

- Душко Миновски (претседател);
- Ризван Сулејмани;
- Ленче Коцевска;
- Јован Ананиев;
- Ирена Митевска;
- Агим Нухи;
- Даниела Паунова.

Комисијата сè уште нема формирано стручна административна служба поради непостоење законска основа за нејзино формирање³. За сега, Комисијата изнаоѓа начини за ангажирање административни лица преку проекти или преку лица кои со овластување на Министерството за труд и социјална политика ги вршат административните потреби на Комисијата.

Работата на Комисијата се реализира преку седници и работни средби. Работните средби на Комисијата се одржуваат еднаш неделно - секој четврток, по потреба и повеќе. Во текот на 2013 година, Комисијата за заштита од дискриминација одржа 33 работни средби и седници. На состаноците беа разгледани повеќе прашања од доменот на работа на Комисијата:

- Разгледување, постапување и решавање претставки за конкретни случаи на дискриминација;
- Технички прашања и реализација на тековните активности;
- Соработка со други институции и организации;
- Учество на јавни настани, дебати, обуки и работилници;
- Учество на проекти и други активности;
- Барања за пристап до информации од јавен карактер.

И во третата година од нејзиното функционирање главен проблем со кој се соочи Комисијата беше недостатокот на финансиски средства за целосно остварување на надлежностите на Комисијата, како и непостоењето средства за формирање секретаријат или стручна служба на Комисијата, кој би ги извршувал стручните, административните и техничките работи од надлежност на Комисијата. За обезбедување соодветно функционирање, како и водење на техничко-административните работи, на Комисијата ѝ беше отстапено едно лице од страна на Министерството за труд и социјална политика.

³ Во Законот за спречување и заштита од дискриминација е наведено дека стручно-административните и техничките работи на Комисијата ги врши Комисијата

ЗАКЛУЧОЦИ

Комисијата дејствува во насока на креирање и градење правично и праведно општество без дискриминација, со директна поддршка на жртвите на дискриминација, информирање и едуцирање на граѓаните за феноменот на дискриминација, јакнење на капацитетите на други организации и институции за препознавање и борба против дискриминацијата.

Комисијата активно работеше на подигнување на јавната свест преку учество на тркалезни маси, обуки и конференции за меѓуинституционална соработка со државни институции и граѓански организации.

Продолжи соработката со Мисијата на ОБСЕ во Скопје, како и со други граѓански организации со кои успешно се реализираа голем дел од активностите на Комисијата во текот на 2013 година.

Законската рамка обезбедува квалитетна платформа за важната улога на Комисијата во борбата против дискриминација. Комисијата се соочува со бројни проблеми кои го намалуваат потенцијалот на нејзиниот широкопоставен законски мандат. Комисијата за заштита од дискриминација може да биде ефикасно средство за заштита на поединците од дискриминација - специјализирано и достапно.

За да се овозможи Комисијата, на која ѝ е доделена улогата на централен национален авторитет за спречување и заштита од дискриминација, да стане вистински катализатор за социјалните промени во оваа област, потребно е да се обезбедат услови за нејзино непречно, независно и ефикасно дејствување, пред сè нејзино финансиско и кадровско опремување.

Во втората година од функционирањето не се усвои предлог-буџетот на Комисијата, посебно буџетската ставка предвидена за нејзино функционирање. Тоа директно влијае на ефикасноста на остварување на сите нејзини надлежности, меѓу другото, навременото решавање на претставките, присуство на терен, организирање активности за подигање на свеста на јавноста, спроведување различни видови истражувања итн.

Што се однесува до судската заштита, постапката во Комисијата може да биде поедноставна, побрза, што би овозможило и ефикасен начин за остварување заштита од дискриминација. Ова тело со време развива посебна експертиза и искуство коешто може да влијае врз правото и неговата примена.

ПРЕПОРАКИ

1. Потребно е да се обезбедат финансиски средства за ефикасно исполнување на мандатот доверен со ЗСЗД.

Комисијата располага со многу ограничени ресурси. Доколку и во наредните години не се определат повисоки средства од буџетот на Република Македонија, Комисијата ќе нема капацитет да ја извршува својата основна надлежност – постапувањето по претставки. Зголемувањето на бројот на претставки ќе гипотроши капацитетите за ефективно, правично и точно постапување. Тоа, пак, од друга страна, ќе го оневозможи реализирањето на другите надлежности како што се информирање на јавноста, подигнување на јавната свест, соработката со локални, национални и меѓународни организации и институции. Од голема важност е исполнувањето на законската обврска на РМ од членот 16 став 3 од ЗСЗД, за додавање посебна ставка во буџетот неопходна за функционирањето на Комисијата во борбата против дискриминацијата.

2. Потребно е обезбедување на дојолнишелни фондови

Комисијата треба да ја продолжи соработката со другите институции и граѓански организации во насока на обезбедување дополнителни финансиски средства преку заедничко аплицирање на достапните програми на Европската Унија. Исто така, ќе се работи на самостојно вклучување на Комисијата во секторските фишеа за користење на програмата ИПА на Европската Унија, компонентата 1, во делот на фундаменталните права, доколку се реши прашањето со секретаријатот на Комисијата.

3. Потребно е координирана активност во борбата против говорот на омраза, насилството, нетолеранцијата и дискриминачките ставови

Потребно е надлежни органи во согласност со своите овластувања да дејствуваат во поттикнување на медиумската промоција на говор на омраза, насилство, нетолеранција и дискриминачки ставови. Ова особено се однесува на јавните радиодифузни сервиси и јавните претпријатија. Тие треба да бидат главни промотори на идејата за еднаквост, толеранција и недискриминација. Преку нивните дејствувања треба да придонесат да се подигне јавната свест кај граѓаните и кај релевантните чинители во општеството. На тој начин ќе се придонесе за промени на социјалните и културните модели кои се базирани на стереотипите и предрасудите кон малцинствата и маргинализираните групи во општеството.

4. Потребно е формирање секретаријат на Комисијата

Искуствата од претходните години ја потенцираа неопходноста од постоење професионално тело во рамките на Комисијата кое ќе ги извршува неопходните задачи од нејзиниот делокруг. Во нивниот домен на работа би биле стручните, техничките и административните работи на Комисијата. Најмалку три лица би биле вработени во ова тело со што ќе се обезбеди посеопфатно, поделотворно и попрофесионално функционирање на Комисијата. Членовите на Комисијата и понатаму треба да бидат луѓе со различни профили.

5. Потребно е да наставните програми да интегрираат теми за антидискриминација

Наставните програми на сите нивоа треба да интегрираат теми кои кај учениците/ студентите ќе развијат култура на мир, толеранција, солидарност, разбирање и почитување на разликоста, полова рамноправност и недискриминација, а од наставните материјали да се елиминираат сите содржини кои поддржуваат родови и други стереотипи и предрасуди.

6. Потребно е наставниците да се сензибираат за антидискриминација преку обуки

За наставниците во основните, во средните училишта и на универзитетите треба да се креираат и реализираат обуки со цел да се зголеми нивната чувствителност за проблемот на дискриминација, да се развие духот на толеранција, солидарност, разбирање и прифаќање на различноста и недискриминаторски однесувања и со својата работа да придонесат кон остварување пријателски средина за сите ученици.

ПРЕДИЗВИЦИ ЗА 2014 ГОДИНА

Комисијата ќе продолжи со соработката која ја воспостави во претходните години со Мисијата на ОБСЕ во Скопје. Кон таа цел, потпишан е и нов меморандум за соработка за 2013 година помеѓу овие две тела. Во тој контекст, се планира поддршка од Мисијата на ОБСЕ во Скопје, во делот на приближување на концептот на дискриминација на локално ниво. За таа цел, Комисијата ќе добие поддршка за продолжување на реализирање на работилниците со советниците на општините и единиците на локалната самоуправа (8 работилници), поддршка за спроведување анализа на законодавство во областа на антидискриминацијата, организирање прес-конференција за промовирање на Годишниот извештај 2013, за промоција на истражувачкиот извештај за дискриминација во огласите за вработување и за промоција на водичот за основите на дискриминација, состаноци со социјалните партнери, спроведување на истражувања од страна на КЗД, поддршка на промотивната кампања за антидискриминација и концептот на еднаквост со КЗД.